Stjerne-verdenen

40. årgang desember 2002

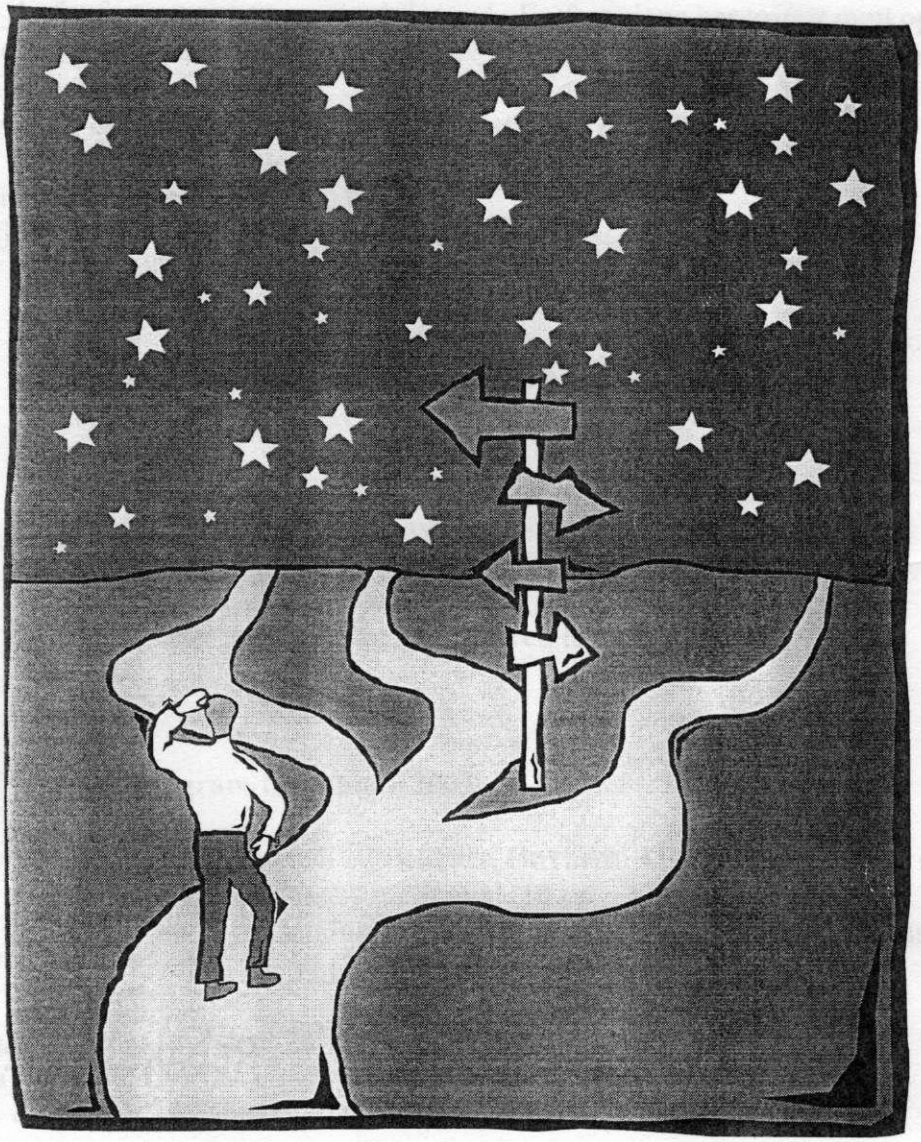

REDAKSJONEN:

KJELL M. HAUG (Ansvarlig redaktør)
RICHARD WICKLUND-HANSEN
TOM LILLAND
GUDMUND STENERSEN
KJELL IVERSEN

Styret ønsker alle

God Jul og et riktig Godt Nytt år

Stjerneverden nr. 2 er ferdig med mer sjakkstoff. Til neste år vil redaksjonen bestrebe seg til utgi 3 – 4 aviser.
2002 har vært et godt år for klubben med bra deltakelse i turneringene. Som de fleste har sett har kjøkkenet blitt malt og varmtvannet er koblet gårdens anlegg. Bra jobb!
Økonomien ved årets slutt er bedre enn var ved samme tidspunkt i 2001.
Dette skyldes bl.a. følgende: Dugnad kr.22.550,- (5.760,-) Utleie av lokale kr.12.000,- (11.950) Kontingent kr.70.900 (6 4.400) Strømregningene redusert til kr. 14.950,- (27.603) (tall i klamme 2001)
Fellesutgiftene for gården vil stige til ca. kr.30.000,- neste år. Krets- og forbundskontingenten vil stige (vedtak på kongressen).Oppussing av lokalene vil fortsette. Prisen på strøm vil stige kraftig i 2003
Klubben må derfor fortsatt tjene penger på dugnad. En fast gjeng har trofast møtt opp og gjort en utmerket jobb. Det er ønskelig at flere av klubbens medlemmer ville gjøre en innsats for økonomien.
Det er mulig vi får en fast leieboer neste år (forhandlinger er i gang).

Klubben blir 80 år 5. september 2003
Det er tradisjon at vi har en liten fest i anledning jubileumet. Vi trenger frivillige til festkomité.

* * * * * * * *

Erik Ellund døde 8. desember 2002,78 år gammel
Klubben har mistet en av nestorene med Erik Ellunds bortgang.
Han har vært medlem i klubben over 40 år og var formann i 1967 og 1975. På grunn av syk kone har han ikke vært så aktiv i de senere år, men var med i "Eldres avdeling" helt til det siste.
Undertegnede representerte klubben ved hans begravelse 16.12.02.

kmh

* * * * * * * *

Program for januar 2003

Torsdag 2. januar: dugnad på Shell Bilistsenter, Hovinvn. 45 (man kan begynne når det passer den enkelte mellom kl. 10.oo – 17.oo) 8 – 10 mann
Ring Kjell telefon 915 83 071 og meld dere på! Gjør en innsats for klubben !!! Vi får kr. 6.000,-

Hver tirsdag og torsdag fra 7/1 til 28/1 hurtigsjakk fra kl. 19.oo
Lørdager fra kl. 12.oo: Lynsjakk
Lørdag 18/1 og søndag 19. januar lagkamper i Østlandsserien

Torsdag 30. januar: Årsmøte/generalforsamling

Tirsdag 4. februar starter klubbmesterskapet.

JULESJAKK

Alle julebordene kan gjøre selv en sjakkspiller sløv. Riktignok har vi vår hurtigturnering i klubben, men det er jo ikke alle som har anledning til å delta her. For å råde bot på dette følger noen romhelgoppgaver. Det er tre enkel problemer som nå følger. Løsningen er ett eller annet sted i julenummeret.

Oppgave 1.

Sjakkproblem hører til dagens orden i nesten alle aviser og tidsskrifter og problemsamlinger finner man i mengder. Stadig nye variasjoner blir utklekket og man kan så visst ikke si "at nå er det intet nytt under solen". Variasjonsmulighetene er uendelige. Men mye er avdekket gjennom årene, ikke bare de siste 50-60 eller 100 år, men for hundrer av år siden. Studer for eksempel følgende diagram.

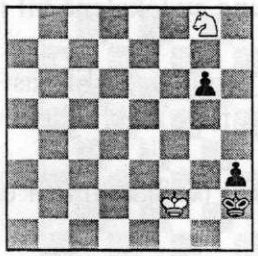

Dette er en sjakkoppgave av Gioachimo Greco, en sjakkmester fra Kalabrien, som i det tidlige 17-århundrede levde i Italia, Frankrike, England, Spania i de spanske kolonier. Hans levebrød var sjakk inntil han døde bare 34 år gammel.

Se på diagrammet, hvit har en springer, sort to bønder. Hvordan blir utfallet av denne stillingen? Seirer hvit, sort eller er det bare remis?

Ta det med ro. Mester Greco hører absolutt til den "gamle skole" og har vært død i 360 år, men hans oppgaver er tradisjonelle. Hvit trekker og vinner? Sa du remis? Ja det er korrekt hvis sort kun hadde en bonde og ikke to. Det skal ikke mer enn fire trekk til for å sette sort matt. Hvordan spiller hvit?

Oppgave 2.

Vi har nå sett på et problem fra det tidlige 17-århundrede, men vi kan godt gå videre i sjakkhistorien og finne andre bemerkelsesverdige oppgaver. Her finner vi de morsomme tretrekkene som gjerne stammet fra virkelige partier. I diagramstillingen har begge to tårn, en springer og en bonde. Men hvit har en posisjonsfordel som holder til matt i tre trekk.

Denne oppgaven påståes å være portugiseren Damiano de Odemiras verk, hans første lærebok utkom i Rom alt i 1512 og tallrike opplag har overlevd.

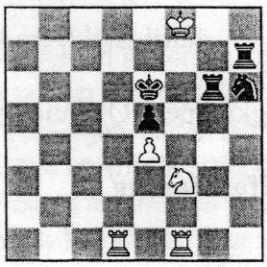

480 år gammel, det er en respektabel alder – men ikke nok for dette problemet. En engelsk sjakkforsker har funnet den samme oppgaven i et arabisk manuskript som sannsynligvis er ytterligere 390 år eldre. Tenk på det, i nesten trekvartårtusen har dette problemet levd og kommer i 2002 i julenummeret til Sjakkklubben Stjernen.

Altså matt i tre trekk og selvsagt er det hvit som trekker.

Oppgave 3.
Så et problem som stammer fra det såkalte "Bonus socius" manusskriptet er fra 13. eller 14. århundre. Dette er det eldste kjente utvalget av sjakkproblemer i Europa og problemet er matt i to trekk – for lett? Nå forsøk først, det er ikke så liketil. Hvit trekker og matt i to trekk.

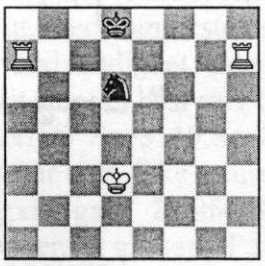

Det udødelige sjakkpartiet.
I år 1851 ble den første store internasjonale sjakkturnering arrangert i London og de beste spillerne fra hele verden møtte. Den gang snakket man ikke om verdensmesterskap, det var først mange år etter at dette ordet ble offisielt i sjakk. Men i sin form og sin betydning var turneringen et VM så godt som noe.

I dette året dukket stjernen Adolf Andersen opp. Den tyske gymnasielærer slo ikke bare englenderen Staunton, men var hele den samlede verdenselite overlegen. Denne posisjonen beholdt han i flere desennier.

Adolf Andersen ga i Londonturneringen verden en rekke partier som den dag i dag beundres – og her medregnet "vårt juleparti "mot franskmannen Lionel Kieseritzky, opprinnelig fra Balkan. Partiet ble av entusiastiske sjakkvenner kalt "det udødelige parti", en tittel partiet beholder også i dag. (Den italienske greve Francesco Ansidei skrev 15 år senere et hyldningsdikt over det "udødelige sjakkparti" og dediserte opuset til Adolf Andersen. Det er virkelig et bemerkelsesverdige parti og siden Andersen kunne avgjøre dette på mindre enn 25 trekk skulle man tro det var en annenklasses motstander. Men intet er mer feil. Lionel Kieseritzky var av verdensklasse.

Spill gjennom det udødelige partiet som følger uten kommentarer og du vil uten tvil få en fornøyelig stund. Å kommentere partiet vil jeg ikke, man kan ikke legge moderne posisisjonsoppfatninger til grunn for en bedømmelse. Alt har sin tid og dette var stilen i 1851 (hvem vil sammenligne Oscar Mathiesen's tider med Olav Koss og si at Mathiesen var en annenklasses skøyteløper?)

I mitdtspillet er det en fornøyelse å se hvordan Andersen jager den fiendtlige springer inn i stallen igjen, se videre hvordan hvit uten vaklen legger sin plan og følger den til matt er et faktum. Men hva skjer ikke i mellomtiden. Sort slår hull i den hvite stillingen, slår et tårn og kan til og med sjakke, sort erobrer nok et tårn, men så er det slutt. Hvit bringer med en eneste sjakk den sorte konge i den umiddelbare nærhet og Guillotinen, ofrer damen i en sjakk og så kommer en løper glidende fra det store intet og setter matt. Det er som de eleganteste Degenstikk av toreadoren som feller oksen etter at hans Picadores og

Banderilleros har åpnet veien. I det øyeblikket matten er et faktum, har stort samtlige offiserer, mens hvit har mistet dronningen, to tårn og en løper. Et briljant og veloverveid posisjonsspill hadde fått sin velfortjente belønning. Og så partiet.

Løpergambit
Hvit Adolf Andersen
Sort Lionel Kieseritzky

1.	e4	e5
2.	f4	exf4
3.	Lc4	b5
4.	Lxb5	Dh4 †
5.	Kf1	Sf6
6.	Sf3	Dh6
7.	d3	Sh5
8.	Sh4	c6
9.	Sf5	Dg5
10.	g4	Sf6
11.	Tg1 !	cxb5
12.	h4	Dg6
13.	h5	Dg5
14.	Df3	Sg8
15.	Lxf4	Df6
16.	Sc3	Lc5
17.	Sd5	Dxb2
18.	Ld6	Lxg1
19.	e5	Dxa1 †
20	Ke2	Sa6
21	Sxg7 †	Kd8
22.	Df6 †	Sxf6
23.	Le7 matt.	

Løsning spilleproblemene

Problem 1
1)Sf6 Kh1
2) Sg4 h2
3) Kf1 g5
4) Sf2 matt

Problem 2
1) Sf6 †Txf6
2) Tf6 †Kxf6
3) Td6 matt

Problem 3
1) Thg7

Løsningene på problemene i forrige nummer

1.

1.	f6	Sxf6
2.	Sc6	Dc7
3.	Txf6	Dxc6
4.	Tg1	g6
5.	Txg6	og vinner

2.

1.	b7	Txb7
2.	Tc3 †	Kd7
3.	Lh3 †	

3.

1.	Txh7†	Kxh7
2.	Tf7†	Kh6
3.	Tf6†	Kh7
4.	Dh3†	Kg7
5.	Dxg2†	Kh7
6.	Dg6†	Kh8
7.	Dh5†	Kg7
8.	Dg5†	Kh7
9.	Th6	Matt

4.

1.	De7†	Kxe7
2.	f8(D)†	Kd7
3.	Th7†	Dc6
4.	Dc5†	

5.

1.	Ld4	Td6
2.	Le5	Td5
3.	Kxg4	Txe5
4.	h4	Kc4
5.	h5	Kd6
6.	h6	Te1
7.	Kf5!	Th1
8.	Kg6	Ke6
9.	Kg7	De7
10.	h7	Tg1†
11.	Kh8	Remis

6.

1.	Tg7	Tb4†
2.	Ke5	Th4
3.	Kf6	Th8
4.	Ta7	Ke8
5.	Ke6	Kd8
6.	Kd6	Kc8
7.	Se7†	Kb8
8.	Sc6†	Kc8
9.	Tc7	matt

Vi lovte å komme tilbake til et kommentert parti av Stjernens eneste klassevinner i sommerens NM på Røros. Her kommer det, Ørjan Jørgensen spiller svart mot Stian B. Schjetne Trondhjems Sjakklubb. - Partiet er fra laveste klasse, men holder et for meg forbausende høyt nivå. Særlig imponerer Ørjan med godt åpningsspill, og solid sluttspillsteknikk. Men feilfritt er det naturligvis ikke.

1.c4 f5 2.Sc3 Sf6 3.g3 g6 4.Lg2 Lg7 5.e3 0-0 6.Se2 d6 7.Sf4? - Et slag i luften som svart utnytter til å utvikle seg med tempo. **7. c6! 8.d4 e5 9.dxe5 dxe5 10.Dxd8 Txd8 11. Sfe2 Sa6**
12.a3 Le6 13.b3 Sc5! - Ved hjelp av sunne, naturlige trekk har svart fått et stort overtak. Dersom hvit dekker bonden med Tb1, følger for eksempel Sd3+ 15. Kf1 Sg4 16.Sd1 Sxc1 17. Txc1 Td3 18.Sc3 Tad8 med overlegen stilling. Dette hadde likevel vært å foretrekke, framfor **14.0-0** Nå kunne svart ha forsynt seg med to bønder, siden hvit etter 14.- Sxb3 15. Tb1 Sc5, heller ikke kan redde bonden på c4. Partiet ville da i realiteten vært avgjort. I stedet gjør Ørjan et trekk som ser morsomt ut, men som nesten spolerer hele fordelen. **14. - e4 ? 15. Sd4! Sfd7 16.b4! Lxc4!** en dyd av nødvendighet siden Sd3 taper bonde etter 17. Sxe6 Lxc3 18.Sxd8 Lxa1 19.Sxb7, og hvit står vel best selv om svart kanskje kan vinne tilbake bonden. **17.bxc5 Lxf1 18.Kxf1?** (Lxf1!) **Sxc5 19.Sce2 Td7 20.Tb1 Sd3** Svart har kvalitet og to bønder for offiseren og står best, ikke minst fordi hvits Lg2 står dårlig. **21.g4! c5 22.Se6 Te8 23.Sxg7 Kxg7 24.gxf5 gxf5 25.Sf4 Sxf4 26.exf4 c4 27.Ke1 c3 28.Lf1 c2 ?** Kanskje ikke det beste siden bonden nå går tapt. På c3 ville hvit aldri fått has på den. **29.Lb2+ Kg6 30.Tc1 Tc8 31.Lb5 Td6 32.La4 Tb6! 33.Le5 Ta6!** unngår bondetap, siden svart får hvits abonde for cbonden som går tapt. **34.Lxc2 Txa3 35.Ld4 a5 36.Kd2 Ta2 37.Lc3 b5 38.Ta1 Txa1 39.Lxa1 b4 40.Lb2**

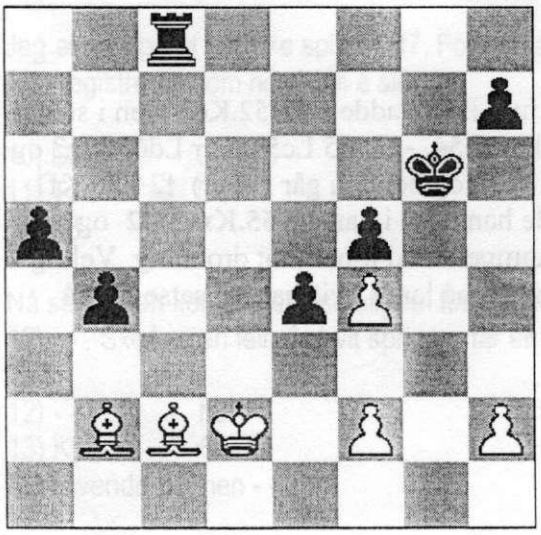

40. - Txc2+?! Svart ønsker å forenkle, og har helt riktig sett at hvit ikke kan spise bøndene på dronningfløyen uten å miste sine egne på kongefløyen. Offeret er et godt eksempel på læresetningen om sluttspill uten dronninger og tårn. Kongen er da den sterkeste offensive brikken. Offeret som fjerner den ene hvite løperen gir sånn sett svarts konge frie hender på kongefløyen. Idéen er glimrende, men det hastet ikke med å utføre det. Med Kh5 ville svart ha forbedret sin stilling, og selv om hvit kan blokkere bøndene på dronningfløyen med La4, vil svart alltid få muligheten til et kvalitetsoffer i en mer gunstig posisjon enn i partiet. **41.Kxc2 a4 42.Ld4 Kh5 43.Lc5 Kg4!** Det nærliggende b3+ fører bare til remis etter 44.Kc3 Kg4 45.Ld4 og enten svart slår på f4 eller går direkte på h-bonden holder hvit

remis etter Kxa4.Kxb3 og rask marsj med kongen til kongefløyen. (Prøv selv! for eksempel vil hvit med konge på g1 og løper på e1 holde remis selv om svart har tre bønder mot 0.) Nå får hvit større muligheter til å gjøre feil. **44.Lxb4 Kxf4 45.Ld6+??** antakelig tapstrekket. Etter Kd2 holder hvit enkelt remis etter følgende oppskrift: Kongen passer på f-bonden mens løperen står på d6 og holder feltene a3,h2 og f4 under oppsikt. Å vinne kreves likevel en svært god teknikk som Ørjan nå demonstrerer. Se og lær! **45. - Kf3 46.Kd2 Kxf2 47.Lc5+ Kf3 48.Ke1 e3 49.Kf1 f4 50.h4(?)** kunne hvit ha remissjanser uten dette trekket? Poenget er at nå blir feltet g3 tilgjengelig for svarts konge i noen varianter (kan leserne finne svaret, er det remismuligheter etter 50.Ld6 ?) **50. - h5 51.Le7 Kg4 52.Ke2(?)** Det kan kanskje se ut til at dette er en avgjørende feil, men partiet er uansett tapt som vi snart skal se. **52. - Kg3 53.Ld6**

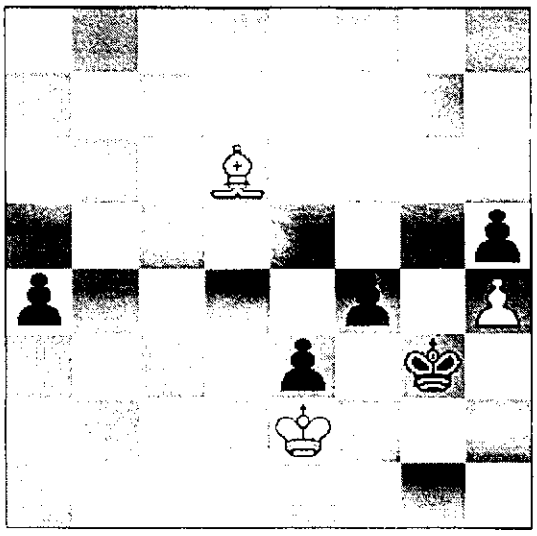

53. - a3!! Nå er hvit fortapt. **54.Lxa3 f3+** dersom hvit ikke hadde spilt 52.Ke2 men i stedet Ke1 hadde f3 ikke skjedd med sjakk. Svart vinner likevel:54. - f3 55.Lc5 (eller Ld6+ Kg2 og svart får D.eller 55.Kf1 e2+ 56.Ke1 f2+!! 57.Kxe2 Kg2 og bonden går i mål.) f2+ 56.Kf1 Kf3 57.Lxe3 Kxe3 og svart får dronning. Det gjorde han også i partiet: **55.Kxe3 f2** og hvit spilte fram til 60. trekk før han ga opp den håpløse kampen med løper mot dronning. Veldig godt spilt av Ørjan, særlig sluttspillet! Jeg tipper han kan nå langt hvis han vil satse litt på sjakk.

Sjur Norve

Richard Wicklund-Hansen:

Slik spiller man ikke sjakk.

Snosko Borowski skrev i sin tid en liten trykksak "Hvordan man ikke spiller sjakk". I denne sammenheng er det fristende å slå fast at jeg nesten aldri har møtt en spiller som har tapt et parti. "Jeg bukket en offiser", "Jeg stod godt, men overså en tåpelig felle", "Jeg var trøtt", "Jeg var noe indisponert", etc. etc. så til temaet:

I 8. runde i høstturneringen møtte jeg Per Omtvedt og partiet gikk som følger (jeg er sort).

1) e4 Sc6
2) Sf3 d6
3) d4 Lg4
4) Le3 Sf6
5) Sc3 e5

Sort får en noe solid, men trang stilling. Stillingen gir muligheter for et langsiktig angrepsspill. Et godt valg mot en utålmodig motstander, men var det klokt mot Per Omtvedt?

6) d5 Se7
7) Le2 Sg6
8) 0-0 Le7
9) Sd2 Lxe2

Jeg angrer på at jeg ikke spiller Ld7. For sort er nettopp denne løperen meget viktig, men det kan heller ikke registreres som noen feil å slå

10) Dxe2 0-0
11) Tad1 Dd7
12) h3

Nå ser jeg en kombinasjonsmulighet for å vinne sentrumsbonde og gode greier, men straks
12) - - , Sxe4 er en feil, da hvit springer får en farlig plassering på g5

12) - - h6
13) Kh2 Sxe4?
Ser lovende ut, men - -

14) Sdxe4 f5
15) g3 fxe4
16) Sxe4

Dette burde jeg tenkt på før jeg gikk inn i kombinasjonen. Hvit springer dominerer brettet og nå står hvit klart best. Hva var feilen? Sort ble beruset av muligheten for et bonderov. Mer korrekt og lovende ville vært for eksempel, 13 - - Sh6 fulgt av f5 med like sjanser.

Per Omtvedt knuste langsomt men sikkert sort. Moral: Bruk ekstra tid på konsekvensene av en kombinasjon.

Hvem er den beste sjakkspiller under Stjernene?

Kongsvinger lørdag 9. november
Østlandsserien runde 1, bord 1
Skandinavisk åpning
Hvit: Gudmund Stenersen Stjernen 1
Sort: Ole Smedby Kongsvinger 1

1. e4 d5
2. exd5 Dxd5
3. Sc3 Da5
4. b4!

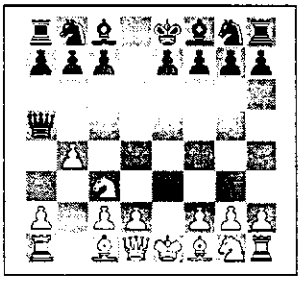

En liten overraskelse!

4. - Dxb4
5. Tb1 Dd6
6. Lc4 Sf6
7. d4 c6
8. Sf3 b5
9. Lb3 Lg4
10. h3
10. - Lh5(?)
Jeg synes Le6! så godt ut, bare for å få byttet ut litt.
11. g4 Lg6
12. Se5

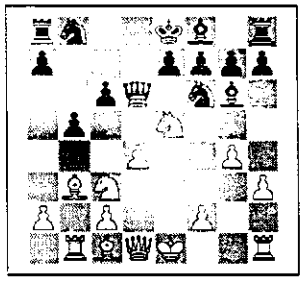

Nå synes jeg at jeg begynner å stå godt.
12. - e6
13. Df3
13. - Sd5(?)
Etter Dxd4 Sxc6 Dc5 er det ikke lett å finne en vinst for hvit.

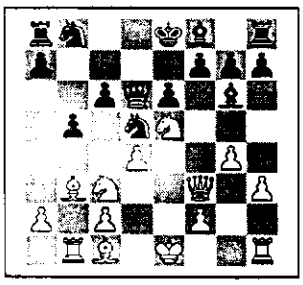

14. Lxd5!
Åpner e-linja for tårnet og fjerner sorts mest aktive brikke.
14. exd5
15. 0-0 b4?
Dette har han ikke tid til. Etter 15. - Le7 og 16. - 0-0 kunne han ha overlevd.
16. Te1! Le7
17. Lf4! Dd8
18. Txb4!
Vinner tilbake bonden med best spill.
18. - Le4??
Dette er døden i bøtta.....
19. Sxe4 Lxb4

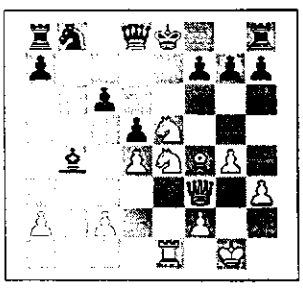

20. Sd6+!!
Kroken på døra.
20. - Kf8
21. Se5xf7 Dd7
Nå vinner alt....
22. Ld2 Lxd2
23. Sh6+ med matt.

Resultatliste Høstturneringen

Klasse 1

1.	Per Omtvedt	7,5 pts.
2.	Jim Christensen	6,5 pts.
3.	Jørn Snellingen	6,5 pts.
4.	Finn Egeland	6,5 pts.
5.	Milan Kutrovac	6,0 pts.
6.	Petter Thorstensen	6,0 pts.
7.	Richard Wicklund-Hansen	5,5 pts.
8.	Svein-Erik Ruud	5,5 pts.
9.	Leif Kverndal	5,0 pts.
10.	Roar Thorstensen	5,0 pts.
11.	Reidar Johansen	5,0 pts.
12.	Henning W. Hermansen	5,0 pts.
13.	Børge W. Svanholm	4,0 pts.

Klasse 2

1.	Pål Brantzeg	5,0 pts.
2.	Erik Flaa	5,0 pts.
3.	Thomas Nilsen	4,0 pts.
4.	Harald Mottang	3,5 pts.
5.	Jukka Kellman	3,5 pts.
6.	Leif Gulliksen	3,0 pts.
7.	Kjell Juul	3,0 pts.
8.	Alf Goertz	2,5 pts.

Klasse 3

1.	Jarle Ness	5,0 pts.
2.	Arvid Skar	4,0 pts.
3.	Jostein Kauserud	4,0 pts.
4.	Ørjan Jørgensen	4,0 pts.
5.	Hans Olav Paulsen	2,5 pts.
6.	Ole Jensen	2,0 pts.
7.	Ahmed Sarhane	1,0 pts.

Klubbmesterskap i hurtigsjakk

Klasse A

1.	Sjur Nøve	7,5 pts.
2.	Thomas R. Hauge	7,0 pts.
3.	Rune Justad	5,5 pts.
4.	Knut Engli	5,5 pts.
5.	Leif Kverndal	5,5 pts.
6.	Jim Christensen	5,5 pts.
7.	Gudmund Stenersen	5,0 pts.

11 deltagere

Klasse B

1.	Kjell M. Haug	7,0 pts.
2.	Dag Gundersen	5,0 pts.
3.	Richard Wicklund-Hansen	4,5 pts.
4.	Tom Lilland	4,5 pts.
5.	Thomas Nilsen	4,5 pts.
6.	Jostein Kauserud	4,0 pts.
7.	Reidar Johansen	4,0 pts.

11 deltagere